

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK

KÖRINTONATION
- En viktig del av körarbetet

Gustaf Malmsten

Examensarbete inom konstnärligt kandidatprogram i musik,
inriktning kyrkomusik

Vårterminen 2013

Examensarbete inom konstnärligt kandidatprogram i musik, inriktning kyrkomusik
15 högskolepoäng
Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet
Vårterminen 2013

Författare: Gustaf Malmsten

Arbetets titel: Körintonation – en viktig del av körarbetet

Handledare: Maria Bania

Examinator: Anders Wiklund

ABSTRACT

Nyckelord: Körintonation, samklang, amatörkör, sångövning, kör

In this Bachelor essay I will discuss my thoughts about choir intonation and especially with an amateur choir, *Stämbanden*, who has little experience when it comes to work with choir intonation. I describe my thoughts as I am working with *Stämbanden*. I will discuss a few choir intonation exercises that focus on working with intonation while singing that I have put together from other exercises and made adjustable to fit *Stämbandens'* needs. I will later evaluate the process and discuss further ideas and thoughts on how to work with improving any choir's intonation.

Innehållsförteckning

1. Inledning
  - 1.1 Mina tankar kring körintonation
  - 1.2 Syftesformulering
  - 1.3 Metod
  - 1.4 Om *Stämbanden* och lite bakgrund
2. Samklangsovningar
  - 2.1 Flerstämmig samklang
  - 2.2 Enstämmig samklang
  - 2.3 Sångtekniska och klangliga aspekter
3. Processen
  - 3.1 Processbeskrivning
  - 3.2 Processdagbok
  - 3.3 Etik kring ljudupptagning
4. Reflektion
  - 4.1 Diskussion
  - 4.2 Avslutning
5. Referenslitteratur

1. Inledning

1.1 Mina tankar kring körintonation

Intonationen är viktig inom alla musikaliska områden, inte minst för körmusik. Varför är då intonation viktig för en amatörkör? En amatörkör, till skillnad från en professionell kör, har inte kravet på sig att prestera bra vid en konsert. Många amatörkörer sjunger offentligt kanske en till två gånger per termin och vissa avlönar eventuellt körledaren. Den professionella kören kanske avlönar koristerna och måste prestera genom att ha många bra konserter som säljer bra för att gå runt ekonomiskt. En sådan kör har därmed höga förväntningar på sig vad gäller till exempel intonation. Amatörkören har inga eller låga krav på sig att intonera bra när den sjunger offentligt eftersom kören eventuellt kan fortsätta sin verksamhet oavsett hur den presterar vid konserter.

Jag tänker mig att alla som sjunger i kör, professionell eller inte, vill att det ska låta bra och framförallt ha roligt när de sjunger. Många korister som jag har träffat i olika sammanhang vet inte alltid hur man kan arbeta för att det ska låta bättre, så att det därigenom känns roligare att sjunga tillsammans i en kör. För mig är det här ämnet relevantt att arbeta med eftersom jag som yrkesverksam kyrkomusiker lär ha hand om körer som kommit olika långt inom intonationsområdet. Det kan sträcka sig från "Alla kan sjunga"-körer, som kan ha väldigt låga intonationsmässiga krav på sig, till körer som jag verkligen i detalj kan arbeta med intonation. Oavsett nivå på de körer jag kommer arbeta med, så behöver jag ha verktyg som gör att jag kan utveckla körens intonation på ett inspirerande och lustfyllt sätt.

1.2 Syftesformulering

Jag vill genom detta kandidatarbete undersöka hur jag kan arbeta med körintonation genom sångövningar för att förbättra en körs intonation och hur jag kan utveckla sångövningar på ett sådant sätt att de kan passa körer på olika nivåer.

1.3 Metod

Jag inriktar det här arbetet mot en amatörkör, kören *Stämbanden*, som jag repeterar med i Toltorpskyrkan i Mölndal. Jag arbetar med intonationen genom att använda några sångövningar med fokus på intonation och lyssning. Dessa undersöker jag hur jag kan anpassa dem till *Stämbandens* intonationsmässiga nivå. Eftersom jag avser att arbeta med dessa övningar över en längre tidsperiod, så för jag processdagbok för repetitionerna där jag kan följa övningarnas utveckling. Jag avser att göra en ljudupptagning där man kan höra kören sjunga övningarna. Efter tidsperiodens slut reflekterar jag över övningarna och processen och ser vad jag har kommit fram till.

1.4 Om *Stämbanden* och lite bakgrund

Stämbanden är en Sensus-ansluten blandad amatörkör i åldrarna 40-65+. Det är väldigt olika sångteknisk nivå bland sångarna. Jag har varit körledare för kören i två år nu (november 2012) och vi har under terminerna repeterat varje måndagskväll. Kören tillämpar provsjungningar där jag ber den ansökande koristen att sjunga en melodi prima-vista med pianoackompanjemang. Dessutom sjunger koristen en sedan innan bekant melodi först med pianoackompanjemang, sedan utan pianostöd och till sist utan pianoackompanjemang där jag sjunger en motstämma.

Jag har tidigare arbetat med körens intonation under hösten 2011. Då träffades vi vid några tillfällen under en kort stund innan ordinarie repetition, där jag arbetade med varje stämma intensivt med intonation och sångteknik på en mer grundläggande nivå än vad som beskrivs i det här arbetet.

2. Samklangsovningar

2.1 Flerstämmig samklangsovning

”[Zoltán] Kodály hävdar att det är först genom övningar i tvåstämmig sång, som man kan uppnå en ren unison klang.” (Larsson, 1990. s. 148)

En effektiv metod för att öva intonation och lyssning är att sjunga en melodi i parallella intervaller. Utmaningen ligger i att både ha rätt melodi och att intervallen ska förbli rena under hela övningen. Den här övningen snappade jag upp under en kurs i barnkörsmetodik och gärna ville använda som intonationsövning med *Stämbanden*.

Jag bestämde mig för att *Stämbanden* skulle sjunga ”Blinka lilla stjärna”. I början på ett intervall, men sedan fler intervaller beroende på hur snabbt kören kunde ta till sig övningen.

Kören delas upp i ett antal grupper beroende på hur många stämmor jag använder. ”Blinka lilla stjärna” är en bra grundläggande sång då melodin för det mesta går stegvis och har få språng.

Det är mest praktiskt att börja sjunga den här övningen på parallella kvinter, då primen och kvinten har flest gemensamma övertoner. Jag utvecklar övningen vidare med intervaller som gör att harmonierna går utanför det vanligaste tonala området.

Blin - ka lil - la stjär - na där, hur jag und - rar var du är.
ng ng

Notexempel 1. Parallelsångsövningen med grundton och kvint

Övningen sjungs långsamt, och jag ger kören tid att lyssna in sig mot varandra. Koristerna kan då lyssna in sig på den rena kvinten och att melodin i varje stämma blir riktig. Skulle det vara så att ett intervall inte är helt rent så stannar jag upp och till exempel låter jag kören sjunga rubaterat så att kören kan lyssna in varje intervall och samtidigt korrigera tonhöjden. Om kören klarar att sjunga övningen så ökar jag svårighetsgraden genom att lägga på ytterligare stämmor.

Den tredje stämman som tillkommer är stor ters, S3, så att kören börjar gå ifrån det tonala tonspråket.

Musical notation for Notexempel 2. It shows a single staff with a treble clef. The melody is written in a simple, blocky style. The lyrics are: "Blin - ka lil - la stjär - na där, hur jag und - rar var du är." The notes are: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7, D7, E7, F7, G7, A7, B7, C8, D8, E8, F8, G8, A8, B8, C9, D9, E9, F9, G9, A9, B9, C10, D10, E10, F10, G10, A10, B10, C11, D11, E11, F11, G11, A11, B11, C12, D12, E12, F12, G12, A12, B12, C13, D13, E13, F13, G13, A13, B13, C14, D14, E14, F14, G14, A14, B14, C15, D15, E15, F15, G15, A15, B15, C16, D16, E16, F16, G16, A16, B16, C17, D17, E17, F17, G17, A17, B17, C18, D18, E18, F18, G18, A18, B18, C19, D19, E19, F19, G19, A19, B19, C20, D20, E20, F20, G20, A20, B20, C21, D21, E21, F21, G21, A21, B21, C22, D22, E22, F22, G22, A22, B22, C23, D23, E23, F23, G23, A23, B23, C24, D24, E24, F24, G24, A24, B24, C25, D25, E25, F25, G25, A25, B25, C26, D26, E26, F26, G26, A26, B26, C27, D27, E27, F27, G27, A27, B27, C28, D28, E28, F28, G28, A28, B28, C29, D29, E29, F29, G29, A29, B29, C30, D30, E30, F30, G30, A30, B30, C31, D31, E31, F31, G31, A31, B31, C32, D32, E32, F32, G32, A32, B32, C33, D33, E33, F33, G33, A33, B33, C34, D34, E34, F34, G34, A34, B34, C35, D35, E35, F35, G35, A35, B35, C36, D36, E36, F36, G36, A36, B36, C37, D37, E37, F37, G37, A37, B37, C38, D38, E38, F38, G38, A38, B38, C39, D39, E39, F39, G39, A39, B39, C40, D40, E40, F40, G40, A40, B40, C41, D41, E41, F41, G41, A41, B41, C42, D42, E42, F42, G42, A42, B42, C43, D43, E43, F43, G43, A43, B43, C44, D44, E44, F44, G44, A44, B44, C45, D45, E45, F45, G45, A45, B45, C46, D46, E46, F46, G46, A46, B46, C47, D47, E47, F47, G47, A47, B47, C48, D48, E48, F48, G48, A48, B48, C49, D49, E49, F49, G49, A49, B49, C50, D50, E50, F50, G50, A50, B50, C51, D51, E51, F51, G51, A51, B51, C52, D52, E52, F52, G52, A52, B52, C53, D53, E53, F53, G53, A53, B53, C54, D54, E54, F54, G54, A54, B54, C55, D55, E55, F55, G55, A55, B55, C56, D56, E56, F56, G56, A56, B56, C57, D57, E57, F57, G57, A57, B57, C58, D58, E58, F58, G58, A58, B58, C59, D59, E59, F59, G59, A59, B59, C60, D60, E60, F60, G60, A60, B60, C61, D61, E61, F61, G61, A61, B61, C62, D62, E62, F62, G62, A62, B62, C63, D63, E63, F63, G63, A63, B63, C64, D64, E64, F64, G64, A64, B64, C65, D65, E65, F65, G65, A65, B65, C66, D66, E66, F66, G66, A66, B66, C67, D67, E67, F67, G67, A67, B67, C68, D68, E68, F68, G68, A68, B68, C69, D69, E69, F69, G69, A69, B69, C70, D70, E70, F70, G70, A70, B70, C71, D71, E71, F71, G71, A71, B71, C72, D72, E72, F72, G72, A72, B72, C73, D73, E73, F73, G73, A73, B73, C74, D74, E74, F74, G74, A74, B74, C75, D75, E75, F75, G75, A75, B75, C76, D76, E76, F76, G76, A76, B76, C77, D77, E77, F77, G77, A77, B77, C78, D78, E78, F78, G78, A78, B78, C79, D79, E79, F79, G79, A79, B79, C80, D80, E80, F80, G80, A80, B80, C81, D81, E81, F81, G81, A81, B81, C82, D82, E82, F82, G82, A82, B82, C83, D83, E83, F83, G83, A83, B83, C84, D84, E84, F84, G84, A84, B84, C85, D85, E85, F85, G85, A85, B85, C86, D86, E86, F86, G86, A86, B86, C87, D87, E87, F87, G87, A87, B87, C88, D88, E88, F88, G88, A88, B88, C89, D89, E89, F89, G89, A89, B89, C90, D90, E90, F90, G90, A90, B90, C91, D91, E91, F91, G91, A91, B91, C92, D92, E92, F92, G92, A92, B92, C93, D93, E93, F93, G93, A93, B93, C94, D94, E94, F94, G94, A94, B94, C95, D95, E95, F95, G95, A95, B95, C96, D96, E96, F96, G96, A96, B96, C97, D97, E97, F97, G97, A97, B97, C98, D98, E98, F98, G98, A98, B98, C99, D99, E99, F99, G99, A99, B99, C100, D100, E100, F100, G100, A100, B100, C101, D101, E101, F101, G101, A101, B101, C102, D102, E102, F102, G102, A102, B102, C103, D103, E103, F103, G103, A103, B103, C104, D104, E104, F104, G104, A104, B104, C105, D105, E105, F105, G105, A105, B105, C106, D106, E106, F106, G106, A106, B106, C107, D107, E107, F107, G107, A107, B107, C108, D108, E108, F108, G108, A108, B108, C109, D109, E109, F109, G109, A109, B109, C110, D110, E110, F110, G110, A110, B110, C111, D111, E111, F111, G111, A111, B111, C112, D112, E112, F112, G112, A112, B112, C113, D113, E113, F113, G113, A113, B113, C114, D114, E114, F114, G114, A114, B114, C115, D115, E115, F115, G115, A115, B115, C116, D116, E116, F116, G116, A116, B116, C117, D117, E117, F117, G117, A117, B117, C118, D118, E118, F118, G118, A118, B118, C119, D119, E119, F119, G119, A119, B119, C120, D120, E120, F120, G120, A120, B120, C121, D121, E121, F121, G121, A121, B121, C122, D122, E122, F122, G122, A122, B122, C123, D123, E123, F123, G123, A123, B123, C124, D124, E124, F124, G124, A124, B124, C125, D125, E125, F125, G125, A125, B125, C126, D126, E126, F126, G126, A126, B126, C127, D127, E127, F127, G127, A127, B127, C128, D128, E128, F128, G128, A128, B128, C129, D129, E129, F129, G129, A129, B129, C130, D130, E130, F130, G130, A130, B130, C131, D131, E131, F131, G131, A131, B131, C132, D132, E132, F132, G132, A132, B132, C133, D133, E133, F133, G133, A133, B133, C134, D134, E134, F134, G134, A134, B134, C135, D135, E135, F135, G135, A135, B135, C136, D136, E136, F136, G136, A136, B136, C137, D137, E137, F137, G137, A137, B137, C138, D138, E138, F138, G138, A138, B138, C139, D139, E139, F139, G139, A139, B139, C140, D140, E140, F140, G140, A140, B140, C141, D141, E141, F141, G141, A141, B141, C142, D142, E142, F142, G142, A142, B142, C143, D143, E143, F143, G143, A143, B143, C144, D144, E144, F144, G144, A144, B144, C145, D145, E145, F145, G145, A145, B145, C146, D146, E146, F146, G146, A146, B146, C147, D147, E147, F147, G147, A147, B147, C148, D148, E148, F148, G148, A148, B148, C149, D149, E149, F149, G149, A149, B149, C150, D150, E150, F150, G150, A150, B150, C151, D151, E151, F151, G151, A151, B151, C152, D152, E152, F152, G152, A152, B152, C153, D153, E153, F153, G153, A153, B153, C154, D154, E154, F154, G154, A154, B154, C155, D155, E155, F155, G155, A155, B155, C156, D156, E156, F156, G156, A156, B156, C157, D157, E157, F157, G157, A157, B157, C158, D158, E158, F158, G158, A158, B158, C159, D159, E159, F159, G159, A159, B159, C160, D160, E160, F160, G160, A160, B160, C161, D161, E161, F161, G161, A161, B161, C162, D162, E162, F162, G162, A162, B162, C163, D163, E163, F163, G163, A163, B163, C164, D164, E164, F164, G164, A164, B164, C165, D165, E165, F165, G165, A165, B165, C166, D166, E166, F166, G166, A166, B166, C167, D167, E167, F167, G167, A167, B167, C168, D168, E168, F168, G168, A168, B168, C169, D169, E169, F169, G169, A169, B169, C170, D170, E170, F170, G170, A170, B170, C171, D171, E171, F171, G171, A171, B171, C172, D172, E172, F172, G172, A172, B172, C173, D173, E173, F173, G173, A173, B173, C174, D174, E174, F174, G174, A174, B174, C175, D175, E175, F175, G175, A175, B175, C176, D176, E176, F176, G176, A176, B176, C177, D177, E177, F177, G177, A177, B177, C178, D178, E178, F178, G178, A178, B178, C179, D179, E179, F179, G179, A179, B179, C180, D180, E180, F180, G180, A180, B180, C181, D181, E181, F181, G181, A181, B181, C182, D182, E182, F182, G182, A182, B182, C183, D183, E183, F183, G183, A183, B183, C184, D184, E184, F184, G184, A184, B184, C185, D185, E185, F185, G185, A185, B185, C186, D186, E186, F186, G186, A186, B186, C187, D187, E187, F187, G187, A187, B187, C188, D188, E188, F188, G188, A188, B188, C189, D189, E189, F189, G189, A189, B189, C190, D190, E190, F190, G190, A190, B190, C191, D191, E191, F191, G191, A191, B191, C192, D192, E192, F192, G192, A192, B192, C193, D193, E193, F193, G193, A193, B193, C194, D194, E194, F194, G194, A194, B194, C195, D195, E195, F195, G195, A195, B195, C196, D196, E196, F196, G196, A196, B196, C197, D197, E197, F197, G197, A197, B197, C198, D198, E198, F198, G198, A198, B198, C199, D199, E199, F199, G199, A199, B199, C200, D200, E200, F200, G200, A200, B200, C201, D201, E201, F201, G201, A201, B201, C202, D202, E202, F202, G202, A202, B202, C203, D203, E203, F203, G203, A203, B203, C204, D204, E204, F204, G204, A204, B204, C205, D205, E205, F205, G205, A205, B205, C206, D206, E206, F206, G206, A206, B206, C207, D207, E207, F207, G207, A207, B207, C208, D208, E208, F208, G208, A208, B208, C209, D209, E209, F209, G209, A209, B209, C210, D210, E210, F210, G210, A210, B210, C211, D211, E211, F211, G211, A211, B211, C212, D212, E212, F212, G212, A212, B212, C213, D213, E213, F213, G213, A213, B213, C214, D214, E214, F214, G214, A214, B214, C215, D215, E215, F215, G215, A215, B215, C216, D216, E216, F216, G216, A216, B216, C217, D217, E217, F217, G217, A217, B217, C218, D218, E218, F218, G218, A218, B218, C219, D219, E219, F219, G219, A219, B219, C220, D220, E220, F220, G220, A220, B220, C221, D221, E221, F221, G221, A221, B221, C222, D222, E222, F222, G222, A222, B222, C223, D223, E223, F223, G223, A223, B223, C224, D224, E224, F224, G224, A224, B224, C225, D225, E225, F225, G225, A225, B225, C226, D226, E226, F226, G226, A226, B226, C227, D227, E227, F227, G227, A227, B227, C228, D228, E228, F228, G228, A228, B228, C229, D229, E229, F229, G229, A229, B229, C230, D230, E230, F230, G230, A230, B230, C231, D231, E231, F231, G231, A231, B231, C232, D232, E232, F232, G232, A232, B232, C233, D233, E233, F233, G233, A233, B233, C234, D234, E234, F234, G234, A234, B234, C235, D235, E235, F235, G235, A235, B235, C236, D236, E236, F236, G236, A236, B236, C237, D237, E237, F237, G237, A237, B237, C238, D238, E238, F238, G238, A238, B238, C239, D239, E239, F239, G239, A239, B239, C240, D240, E240, F240, G240, A240, B240, C241, D241, E241, F241, G241, A241, B241, C242, D242, E242, F242, G242, A242, B242, C243, D243, E243, F243, G243, A243, B243, C244, D244, E244, F244, G244, A244, B244, C245, D245, E245, F245, G245, A245, B245, C246, D246, E246, F246, G246, A246, B246, C247, D247, E247, F247, G247, A247, B247, C248, D248, E248, F248, G248, A248, B248, C249, D249, E249, F249, G249, A249, B249, C250, D250, E250, F250, G250, A250, B250, C251, D251, E251, F251, G251, A251, B251, C252, D252, E252, F252, G252, A252, B252, C253, D253, E253, F253, G253, A253, B253, C254, D254, E254, F254, G254, A254, B254, C255, D255, E255, F255, G255, A255, B255, C256, D256, E256, F256, G256, A256, B256, C257, D257, E257, F257, G257, A257, B257, C258, D258, E258, F258, G258, A258, B258, C259, D259, E259, F259, G259, A259, B259, C260, D260, E260, F260, G260, A260, B260, C261, D261, E261, F261, G261, A261, B261, C262, D262, E262, F262, G262, A262, B262, C263, D263, E263, F263, G263, A263, B263, C264, D264, E264, F264, G264, A264, B264, C265, D265, E265, F265, G265, A265, B265, C266, D266, E266, F266, G266, A266, B266, C267, D267, E267, F267, G267, A267, B267, C268, D268, E268, F268, G268, A268, B268, C269, D269, E269, F269, G269, A269, B269, C270, D270, E270, F270, G270, A270, B270, C271, D271, E271, F271, G271, A271, B271, C272, D272, E272, F272, G272, A272, B272, C273, D273, E273, F273, G273, A273, B273, C274, D274, E274, F274, G274, A274, B274, C275, D275, E275, F275, G275, A275, B275, C276, D276, E276, F276, G276, A276, B276, C277, D277, E277, F277, G277, A277, B277, C278, D278, E278, F278, G278, A278, B278, C279, D279, E279, F279, G279, A279, B279, C280, D280, E280, F280, G280, A280, B280, C281, D281, E281, F281, G281, A281, B281, C282, D282, E282, F282, G282, A282, B282, C283, D283, E283, F283, G283, A283, B283, C284, D284, E284, F284, G284, A284, B284, C285, D285, E285, F285, G285, A285, B285, C286, D286, E286, F286, G286, A286, B286, C287, D287, E287, F287, G287, A287, B287, C288, D288, E288, F288, G288, A288, B288, C289, D289, E289, F289, G289, A289, B289, C290, D290, E290, F290, G290, A290, B290, C291, D291, E291, F291, G291, A291, B291, C292, D292, E292, F292, G292, A292, B292, C293, D293, E293, F293, G293, A293, B293, C294, D294, E294, F294, G294, A294, B294, C295, D295, E295, F295, G295, A295, B295, C296, D296, E296, F296, G296, A296, B296, C297, D297, E297, F297, G297, A297, B297, C298, D298, E298, F298, G298, A298, B298, C299, D299, E299, F299, G299, A299, B299, C300, D300, E300, F300, G300, A300, B300, C301, D301, E301, F301, G301, A301, B301, C302, D302, E302, F302, G302, A302, B302, C303, D303, E303, F303, G303, A303, B303, C304, D304, E304, F304, G304, A304, B304, C305, D305, E305, F305, G305, A305, B305, C306, D306, E306, F306, G306, A306, B306, C307, D307, E307, F307, G307, A307, B307, C308, D308, E308, F308, G308, A308, B308, C309, D309, E309, F309, G309, A309, B309, C310, D310, E310, F310, G310, A310, B310, C311, D311, E311, F311, G311, A311, B311, C312, D312, E312, F312, G312, A312, B312, C313, D313, E313, F313, G313, A313, B313, C314, D314, E314, F314, G314, A314, B314, C315, D315, E315, F315, G315, A315, B315, C316, D316, E316, F316, G316, A316, B316, C317, D317, E317, F317, G317, A317, B317, C318, D318, E318, F318, G318, A318, B318, C319, D319, E319, F319, G319, A319, B319, C320, D320, E320, F320, G320, A320, B320, C321, D321, E321, F321, G321, A321, B321, C322, D322, E322, F322, G322, A322, B322, C323, D323, E323, F323, G323, A323, B323, C324, D324, E324, F324, G324, A324, B324, C325, D325, E325, F325, G325, A325, B325, C326, D326, E326, F326, G326, A326, B326, C327, D327, E327, F327, G327, A327, B327, C328, D328, E328, F328, G328, A328, B328, C329, D329, E329, F329, G329, A329, B329, C330, D330, E330, F330, G330, A330, B330, C331, D331, E331, F331, G331, A331, B331, C332, D332, E332, F332, G332, A332, B332, C333, D333, E333, F333, G333, A333, B333, C334, D334, E334, F334, G334, A334, B334, C335, D335, E335, F335, G335, A335, B335, C336, D336, E336, F336, G336, A336, B336, C337, D337, E337, F337, G337, A337, B337, C338, D338, E338, F338, G338, A338, B338, C339, D339, E339, F339, G339, A339, B339, C340, D340, E340, F340, G340, A340, B340, C341, D341, E341, F341, G341, A341, B341, C342, D342, E342, F342, G342, A342, B342, C343, D343, E343, F343, G343, A343, B343, C344, D344, E344, F344, G344, A344, B344, C345, D345, E345, F345, G345, A345, B345, C346, D346, E346, F346, G346, A346, B346, C347, D347, E347, F347, G347, A347, B347, C348, D348, E348, F348, G348, A348, B348, C349, D349, E349, F349, G349, A349, B349, C350, D350, E350, F350, G350, A350, B350, C351, D351, E351, F351, G351, A351, B351, C352, D352, E352, F352, G352, A352, B352, C353, D353, E353, F353, G353, A353, B353, C354, D354, E354, F354, G354, A354, B354, C355, D355, E355, F355, G355, A355, B355, C356, D356, E356, F356, G356, A356, B356, C357, D357, E357, F357, G357, A357, B357, C358, D358, E358, F358, G358, A358, B358, C359, D359, E359, F359, G359, A359, B359, C360, D360, E360, F360, G360, A360, B360, C361, D361, E361, F361, G361, A361, B361, C362, D362, E362, F362, G362, A362, B362, C363, D363, E363, F363, G363, A363, B363, C364, D364, E364, F364, G364, A364, B364, C365, D365, E365, F365, G365, A365, B365, C366, D366, E366, F366, G366, A366, B366, C367, D367, E367, F367, G367, A367, B367, C368, D368, E368, F368, G368, A368, B368, C369, D369, E369, F369, G369, A369, B369, C370, D370, E370, F370, G370, A370, B370, C371, D371, E371, F371, G371, A371, B371, C372, D372, E372, F372, G

2.3 Sångtekniska och klangliga aspekter

”Ett sätt för David Åhlén att träna kören i att hitta en homogen klang var att låta dem sjunga i en väldigt svag nyans, för att de skulle lyssna och få en någorlunda ren klang. Passionen för den svaga nyansen är nog kännetecknande för alla ovan nämnda körledare under den tiden. Det är slående hur mycket i Eric Ericssons körtänkade – den homogena kör[k]langen, den svaga nyansen som hjälp vid instuderingen, den naturliga textdeklamationen och användningen av falsettröst – som återfinns hos t.ex. Johannes Norrby och David Åhlén.” (Nyberg, 2012, s. 4)

Jag tycker att kören bör sjunga svagt när man arbetar med intonation för att koristerna lättare ska kunna lyssna och justera sin klang och tonhöjd.

Jag har valt att kören ska sjunga på NG istället för M, som annars är en vanlig nasal i uppsjungningssammanhang i kör. NG är lättare att sjunga än M på höga toner, det är lättare för koristerna att komma åt sitt randregister som gör att det blir lättare att matcha de personliga klangerna då de sjunger NG. Dessutom aktiverar NG något mjukare än vad M gör. NG är naturligt starkare än M så kan jag som körledare lättare höra vad kören gör, och därmed snabbare ge kören respons på vad den kan åtgärda.

3. Processen

3.1 Processbeskrivning

Jag beskriver mitt arbete med *Stämbanden* som en processdagbok, där jag anger vilka övningar jag har arbetat med, och ungefär hur länge. Jag skriver också ned några tankar som jag hade under intonationsövningarna.

Jag har lagt cirka en kvart av *Stämbandens* repetitionstid på två och en halv timmar på intonationsövningar. Oftast som en del av uppsjungningen och som samsjungningsövningar. Kören har repeterat en gång i veckan på detta sätt.

Kören har från början känt till att jag gör de här övningarna för mitt examensarbete. Jag har valt att arbeta med intonationen vid varje körrepetition för att det ska kännas som en naturlig del för koristerna att öva intonationen.

I processdagboken benämner jag övningarna som ”Blinka lilla stjärna”, ”Noterat läge” och ”Brutet Ab-moll 13”.

3.2 Processdagbok

Datum: 15/10-12

De övningar vi gjorde var "Blinka lilla stjärna", på grundton och kvint under cirka fyra minuter, "Brutet Ab-moll 13" i tre minuter och "Noterat läge" i ungefär tre minuter.

Jag introducerade övningarna för kören, men jag förklarade inte de sångtekniska aspekterna särskilt ingående, vilket jag borde göra de närmaste repen. Det här var alltså första gången som kören fick sjunga övningarna. Jag tyckte det var svårt att få kvinterna i "Blinka lilla stjärna" rena på högsta tonen och på andra skaltonen. Jag delade in stämmorna efter damer och herrar. "Brutet Ab-moll 13" gick ganska så snabbt för kören att ta till sig. Noterat läge tog tid för herrarna i kören att använda falsett eller mixad röst eftersom de inte är vana vid det.

Datum: 22/10-12

Vi arbetade idag med "Blinka lilla stjärna", på grundton, kvint och ters under cirka sex minuter, "Brutet Ab-moll 13" under cirka två minuter och "Noterat läge" i fyra minuter.

Detta var sista repet innan kören skulle ha en höstkoncert. Jag beslöt, trots att kören ville fokusera den mesta av tiden på rep inför konserten, att ta tid för att öva parallellsångsövningen. Jag lade till tersen på parallellsångsövningen, och hoppades på att den skulle hjälpa till att hålla uppe tonen, vilket tyvärr inte hände. Blinka lilla stjärna utfördes i blandade grupper. "Brutet Ab-moll 13" gick snabbare för kören att hitta en mer egaliserad klang, men fortfarande inte helt bra på högsta tonen i övningen. Jag tog mig tid att mer tekniskt gå igenom "Noterat läge", som fortfarande är svår för herrarna.

Datum: 5/11-12

Vi höll på med "Blinka lilla stjärna" på intervallerna grundton, kvint och ters under åtta minuter. "Brutet Ab-moll 13" höll vi på med i cirka tre minuter och "Noterat läge" i tre minuter.

Jag bestämde mig för att ta mycket mer tid åt "Blinka lilla stjärna", eftersom den för kören verkar så här långt vara den allra svåraste övningen. Koristerna verkar ge respons på det blir häftiga klanger i övningen. De som sjunger tersstämman har svårt att få till den högsta tonen i stämman, eftersom det då plötsligt i den här trestämmiga varianten blir ett tonartsfrämmande ackord. Inte alla i kören som är vana vid det.

”Ab-moll 13” går framåt så tillvida att kören kan härma min frasering bättre när jag förebildar för dem. ”Noterat läge” har fått en liten tillbakagång sedan sist. Jag konstaterar att det inte finns några som helst svårigheter på damsidan med övningen, utan att det är snarare på herrsidan som det är krångligare att sjunga så att herr- och damrösterna passar.

Datum: 19/11-12

Vi arbetade med ”Blinka lilla stjärna” på grundton och kvint i fyra minuter. ”Brutet Ab-moll 13” i cirka två minuter och ”Noterat läge” i tre minuter.

Kören repade inte förra veckan på grund av att jag var sjuk. Det kändes, på grund av det, som om kören har hunnit tappa lite av övningarna.

Jag hade inte särskilt stort tålamod idag, jag nöjde mig med att endast sjunga grundton och kvint på Blinka lilla stjärna.

Datum: 26/11-12

”Blinka lilla stjärna”, med grundton, kvint och ters, arbetade vi med i cirka sex minuter. ”Brutet Ab-moll 13” och ”Noterat läge” i cirka tre minuter vardera.

Det var väldigt få sopraner på repetitionen, vilket oroar mig eftersom det här projektet kräver en kontinuitet i närvaro för att tillgodogöra sig dem på bästa sätt. ”Blinka lilla stjärna” kändes seg, och det är samma problem som vid första repet att sjätte skaltonen och andra skaltonen blir för låga. Däremot låter kvintern bra. Tersstämman har problem på sjätte skaltonen. Jag har i princip bestämt att just nu sjunger varje körstämman sin egen stämman, och inte att jag blandar intervallen mellan de olika stämmorna. Jag hoppas kunna blanda vem som sjunger vilken stämman i ett senare skede.

Det var skönt att låta ”Brutet Ab-moll 13” pågå en längre tid, då kören verkar tycka om övningen eftersom den hittills har tagit kortast tid på sig att låta bra.

För herrarna i kören gick det fortare att hitta randregistret när vi övar på ”Noterat läge”.

Jag hoppas att det kommer fler korister på nästa repetition.

Datum: 3/12-12

Den här gången arbetade vi med ”Blinka lilla stjärna” för första gången med alla fyra stämmorna, det vill säga grundton, kvint, ters och septim. Den här övningen höll på i cirka åtta minuter. Vi övade ”Brutet Ab-moll 13” i cirka två minuter, och ”Noterat läge” i cirka tre minuter.

Det var fortfarande få sopraner på körrepetitionen. Jag vidhåller fortfarande att intervallstämmorna i ”Blinka lilla stjärna” sjungs av respektive körstämman tills

övningen sitter bättre. Jag fokuserar här på att sjunga långsammare än vanligt, så att kören hinner lyssna in sig på klangen.

"Brutet Ab-moll 13" kändes bra, kören kan sjunga den mycket jämnt över registret. Det var bästa versionen hittills.

"Noterat läge" känns också som att den låter bättre, vilket är väldigt roligt.

Datum: 10/12-12

Vi arbetade med "Blinka lilla stjärna" på intervallerna grundton, kvint, ters och septim i cirka åtta minuter. Övningen "Brutet Ab-moll 13" varade i cirka två minuter och "Noterat läge" i en minut.

Det här var sista körrepetitionen för terminen. Koristerna är trötta. Jag är trött då mina terminsredovisningar håller på. Jag gör mitt bästa för att hålla uppe koncentrationen med "Blinka lilla stjärna". Det blir någorlunda energilöst, och lyssnandet är inte på topp heller. Septimstämman börjar låta bra, och kören tycker att övningen låter bra. Kören sjunker kraftigt och lyssnade mindre än vad de brukar göra när vi sjunger övningarna.

"Brutet Ab-moll 13" låter helt okej, men jag hoppas på bättre prestation från körsångarna vid nästa termin.

Vi övade inte så mycket på "Noterat läge" denna gång då koristerna hellre ville komma igång och sjunga lite eftersom det var sista gången för terminen.

Datum: 14/1 -13

Vi övade "Blinka lilla stjärna" på intervallen grundton, kvint, ters och septima i ungefär åtta minuter. "Brutet Ab-moll 13" pågick i cirka fyra minuter och "Noterat läge" i ungefär tre minuter.

Idag var det många nya i kören, och tyvärr flera som har slutat eller tagit uppehåll från kören. Det känns överlag som om kören har tappat lite både i koncentration och tonhöjd då det varit uppehåll över julen. Jag förklarar mitt projekt för de nya körsångarna, som inte riktigt verkade förstå vad de här övningarna skulle vara bra för i nuläget.

Datum: 21/1 -13

Idag övade vi "Blinka lilla stjärna" på grundton, kvint, ters och septima i ungefär sex minuter. "Brutet Ab-moll 13" i ungefär tre minuter och "Noterat läge" i två minuter.

Det känns lite som om kören har svårare för att sjunga "Blinka lilla stjärna" jämfört med i höstas. Övningen noterat läge känns som att den börjar sätta sig, och att kören kan tillgodogöra sig den på ett bra sätt.

Datum: 28/1 -13

Vi repeterade "Blinka lilla stjärna" med alla fyra stämmorna under cirka nio minuter, "Brutet Ab-moll 13" i cirka två minuter och "Noterat läge" under ungefär två minuter.

Jag valde att spendera mycket tid med "Blinka lilla stjärna" för att rycka upp kören något eftersom övningen har varit lite seg under den här terminen tycker jag. Jag behövde inte spendera så mycket tid med de enstämmiga samklangsovningarna då kören satte sig in i övningarna snabbt.

Datum: 4/2 -13

Vid denna repetition övade vi "Blinka lilla stjärna" i ungefär fem minuter, "Brutet Ab-moll 13" i två minuter och "Noterat läge" i två minuter.

Det var låg energi i kören idag vilket gjorde att jag inte lade ner så mycket möda på uppsjungsövningarna, utan ville hellre fortsätta med körrepetitionen.

Datum: 11/2 -13

Idag övade vi "Blinka lilla stjärna" på intervallerna grund, ters, kvint och septim under cirka åtta minuters tid. "Brutet Ab-moll 13" tog cirka fyra minuter och "Noterat läge" övade vi i tre minuter.

Jag bestämde mig för att lägga mycket tid på "Blinka lilla stjärna". Vi arbetade med fokus på lyssnandet, vilket gjorde att det lät rent om kören, men att tonhöjden sjönk. Kören kunde sjunga både "Brutet Ab-moll 13" och "Noterat läge" på ett behagligt sätt, vilket gjorde att jag inte behövde arbeta med övningarna så mycket.

Datum: 18/2 -13

I dag övade vi "Blinka lilla stjärna" på intervallerna grundton, ters, kvint och septima i cirka sex minuter, "Brutet Ab-moll 13" i cirka fyra minuter och "Noterat läge" ungefär fyra minuter.

"Blinka lilla stjärna" låter bra. Det finns fortfarande saker att arbeta med, som till exempel att andra skaltonen är för låg, och att femte skaltonen är också låg när den kommer efter sjätte skaltonen. Koristerna var något stressade den här kvällen vilket gjorde att det tog längre tid att komma in i "Brutet Ab-moll 13". "Noterat läge" gick väldigt bra, då det kändes som om kören med lätthet kunde lyssna på varandra.

3.3 Etik kring ljudupptagning

För att höra hur de här övningarna låter, så ville jag spela in dem med *Stämbanden*. Inspelningarna gjordes i april-13, det var då länge sedan kören arbetade med de här övningarna.

För att göra en inspelning måste det jag spelar in uppfylla Informationskravet, Samtyckeskravet, Konfidentialitetskravet och Nyttjandekravet.

Informationskravet uppfyllde jag genom att jag berättade för kören, muntligen vid en körrepetition, om att jag hade för avsikt att spela in de här övningarna och att publicera dem på nätet via www.gupea.ub.se när arbetet blir färdigt. Skulle någon i kören tycka att jag inte får använda körens namn eller de gjorda inspelningarna i efterhand, så skulle det ändras.

Samtyckeskravet och Nyttjandekravet uppfyllde jag genom att skriva en uppmaning på körens hemsida att de personligen måste maila mig om jag 1. Får använda körens namn, *Stämbanden*, i mitt arbete och publicera arbetet på nätet, och 2. Får jag göra en ljudupptagning med kören. Det duger alltså inte med att fråga på repetitionen eftersom det kan alltid finnas en så kallad "grupptrycksfaktor" som får med även de koristerna som eventuellt inte vill vara med om någon inspelning.

Konfidentialitetskravet blir inte helt applicerbart eftersom man på inspelningen inte kan säga vem som sjunger vad, och inte heller att det finns någon offentlig lista med namn där man kan ta reda på det.

Jag fick körens tillåtelse, och vi gjorde inspelningen med hjälp av en mikrofon som jag lånat och under en vanlig repetitionstid. Jag redigerade materialet själv och lade sedan in det i det här arbetet.

4. Reflektion

4.1 Diskussion

Övningarna upplever jag var ganska svåra för kören att ta till sig i början. Övningen "Blinka lilla stjärna" var absolut den svåraste för kören, och det visar sig i processdagboken att det är den vi har arbetat mest med. Det är förmodligen den här övningen som har lärt både mig och kören mest om hur vi arbetar med intonation. Jag hade mycket problem med andra skaltonen (när den kommer efter tredje skaltonen) och femte skaltonen (när den kommer efter sjätte skaltonen). Det är förmodligen så att kören sjunger de stora sekunderna nedåt alltför stora, vilket gör att andra och femte skaltonerna blir för låga. För att motverka detta kunde man kanske öva att bara sjunga stora sekunder och därmed se till att de blir rena både uppåt och nedåt.

De enstämmiga intonationsövningarna har varit lättare för kören, kanske för att de påminner så mycket om vanligare körsågsövningar.

Kören har blivit bättre på att sjunga melodier som inte är tonala. Till exempel bryta ett ackord som C+5, eller att byta ut toner i en skalövning mot mer dissonanta intervall.

Lyssnandet har också blivit bättre, då jag generellt tycker att repetitionsarbetet går snabbare eftersom sångerna som kören repeterar är mindre harmoniskt komplicerade än intonationsövningarna.

Under första repetitionen på vårterminen blev det förändringar i kören då flera slutade och många nya tillkom. Detta påverkade kören såtillvida att kören fick en ojämn nivå då vissa korister har jag arbetat en hel del med intonation, medan andra inte alls har arbetat med det här. För min del innebar det att jag fick börja om från början med intonationsarbetet.

Jag hade tänkt att kören skulle fortsätta arbeta fram till och med april med körintonationsarbetet, men jag fick ställa in många körrepetitioner nu under våren på grund av personliga skäl och på grund av sjukdom. Detta påverkade intonationsarbetet mycket eftersom jag hade tänkt nå längre med det här arbetet, samt att inspelningarna som är gjorda i efterhand inte visar när kören låg på topp med det här intonationsprojektet.

4.2 Avslutning

Jag tycker att jag har uppnått ett hållbart sätt att arbeta med körintonation genom det här projektet. Alla övningarna tycker jag har visat sig vara användbara på flera sätt genom sin grund så tillvida att koristerna får öva på att lyssna på varandra och att de har varit tvungna att egalisera sina röster (sjunga med jämn klang/volym över ett tonomfång så att körsångarnas röster låter bra tillsammans) så att de passar övningarnas register. Det sistnämnda är väldigt bra då sångarna dessutom tillgodogör sig mer sångteknik.

Att övningarna succesivt utökades med omfång och fler parallella stämmor gör att man kan använda de här övningarna för mer avancerade körer genom övningarnas möjlighet att utvecklas till att vara mer komplicerade. Övningarna kan också göras mindre komplicerade om de riktas mot en kör med mindre sångtekniska och intonationsmässiga kunskaper.

Som en summering av hela projektet så anser jag att det har varit lyckat. Det känns som jag mot slutet av projektet fick med mig kören på idén varför intonationsarbetet är viktigt. Det märks på repetitionerna att koristerna har lättare för att sjunga så att det klingar rent än tidigare.

Jag är osäker på om kören tyckte att övningarna var roliga att sjunga. Men eftersom resultatet är positivt så kanske de tycker att det var värt det?

För att arbeta vidare med projektet så hade det varit intressant att titta på olika lärandeteorier och arbetsätt för att utveckla körklngen i amatörkörer. I detta projekt använde jag mig bara av rena sångövningar. Det finns metoder att arbeta med intonationen som bygger mer på lyssning än att sjunga som skulle vara intressanta att prova på kören vid tillfälle.

5. Referenslitteratur

Alldahl, Per-Gunnar. 1990, *Körintonation*. Gehrmans förlag.

Larsson, Eva-Katharina. 1990. *Barn i kör*. Verbum förlag.

Nyberg, Erik. 2012. Så ska det låta – om klangideal och sångteknik i kör.
Examensarbete inom körpedagogisk kurs.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30134/1/gupea_2077_30134_1.pdf

(Hämtad 2013-05-05)